

Bilthoven, 26 februari 2010

ACHTERGRONDINFORMATIE over ADHD en rijvaardigheid

Sinds 2003 mogen mensen met ADHD die psychostimulantia gebruiken (Ritalin, Concerta), autorijden. Dit is toegestaan onder de voorwaarde dat ze iedere één tot drie jaar herkeurd worden. Vóór 2003 was het verboden om met deze ADHD-medicatie te rijden. Sinds 2009 horen wij van onze achterban regelmatig de klacht dat ook mensen met ADHD die géén psychostimulantia of andere medicatie gebruiken, moeten worden gekeurd om hun rijbewijs te kunnen behalen of behouden. Geheel tegen de afspraken in.

Grote last

Deze keuring om je rijbewijs te krijgen en vooral de steeds terugkerende herkeuring - voor iemand met ADHD is het rijbewijs maar één tot drie jaar geldig - wordt door onze achterban ervaren als een grote last. Een herkeuring brengt ten eerste een grote onzekerheid met zich mee. Mensen zijn steeds weer bang hun rijbewijs kwijt te raken. Een papiertje waar ze erg afhankelijk van zijn: bijvoorbeeld om hun baan te behouden, of op bezoek te kunnen bij vrienden of familie en niet in een sociaal isolement terecht te komen.

Hoge kosten

Ten tweede kosten de eerste keuring en de steeds terugkerende herkeuring de ADHD'er iedere keer weer veel geld: zo'n 250 euro voor een medische verklaring en een psychiatrisch onderzoek. Vervolgens moet je een rijtest afnemen bij het CBR; dat kost een halfuur rijles. Deze kosten zijn voor de ADHD'er zelf. En ter vergelijking: mensen boven de 70 jaar moeten iedere vijf jaar medisch gekeurd worden en de eigen bijdrage daarvoor is ongeveer 40 euro.

ADHD'ers betalen dus ruim zes keer zo veel!

Gedoe

Ten derde is het voor mensen met ADHD (die niet goed zijn in plannen en organiseren) een heel gedoe om iedere keer weer op tijd een eigen verklaring te halen en een keuring te regelen.

Discriminatie?

Ten slotte oelen mensen met ADHD zich erg gediscrimineerd omdat zij iedere keer opnieuw gekeurd moeten worden. Mensen met andere psychiatrische aandoeningen - zoals een borderline persoonlijkheidsstoornis, manisch-depressiviteit etc. etc. - hoeven níet iedere keer opnieuw gekeurd te worden. En ook mensen die bijvoorbeeld woonachtig zijn in een bepaalde regio/wijk, of onder of boven een bepaalde inkomensgrens zitten of een bepaald geslacht hebben, en die eventueel statistisch gezien hierdoor meer kans maken op een ongeluk, hoeven in Nederland niet om de één of drie jaar te worden gekeurd. Waarom niet? Omdat zoiets in ons land wordt gezien als discriminatie. Waarom geldt dit dan niet als het volwassenen met ADHD betreft? Waarom worden zij wél gediscrimineerd?

Onderzoek

Uit wetenschappelijk onderzoek, onder andere van Joris Verster van de Universiteit Utrecht, waarvan de resultaten in mei 2008 verschenen in het vaktijdschrift *Journal of Psychopharmacology*, komt naar voren dat ADHD'ers mét stimulantia beter rijden.

In het onderzoek hebben achttien gebruikers van stimulantia testritten van 100 kilometer uitgevoerd op de snelweg. Daarbij is gemeten hoe goed ze recht op de weg konden blijven en of ze een constante snelheid van 95 kilometer per uur konden aanhouden. Automobilisten die geen werkzaam medicijn hadden geslikt, reden aanmerkelijk slechter en slingerden meer dan patiënten die wél stimulantia gebruikten.

Ook in de Verenigde Staten is onderzoek gedaan naar de rijvaardigheid van ADHD'ers met en zonder gebruik van stimulantia. Dat Amerikaanse onderzoek is uitgevoerd met behulp van rij-simulators, omdat onderzoek tijdens rijden op de weg daar niet is toegestaan. Alle onderzoeken wijzen op verbetering van het rijgedrag met stimulantia, vergeleken met het rijgedrag van ADHD'ers zonder deze medicatie. Het rijgedrag verbetert tot een gemiddeld of normaal niveau.

Hoogleraar Psychiatrie Jan Buitelaar vond de resultaten van deze onderzoeken zo interessant, dat hij van mening is dat de keuringen en herkeuringen afgeschaft moeten worden. Zo liet hij weten aan het tijdschrift *Impulsief*, voor volwassenen met ADHD.

Jan Buitelaar was voorzitter van de Commissie Buitelaar. Deze commissie adviseerde het Ministerie van Verkeer en Waterstaat in 2003 om ADHD'ers die Ritalin gebruiken, wel hun rijbewijs te geven, mits ze een keuring van een psychiater hebben ondergaan en de deskundige groen licht heeft gegeven. Vóór 2003 was het verboden om met zulke medicijnen de weg op te gaan. Het Ministerie nam het advies over.

Als zelfs de adviseur van toen, met de kennis van nu, tegen de keuring en steeds terugkerende herkeuring is, waarom worden deze keuringen dan niet afgeschaft?

Aanscherping

Nu lijken deze regels alleen maar aangescherpt te worden. Tot een paar maanden geleden moesten mensen met ADHD, om in het bezit te komen of te blijven van een rijbewijs, alleen worden gekeurd als zij stimulantia (bijvoorbeeld Ritalin of Concerta) gebruikten. Dit had het CBR bepaald op advies van een commissie deskundige psychiaters. Maar sinds kort onderwerpt het CBR ook de mensen met ADHD die géén medicatie gebruiken aan deze keuring, geheel tegen alle eerder gemaakte afspraken in. En zonder dat psychiaters enige richtlijnen hebben hoe ze deze mensen met ADHD moeten beoordelen op hun rijvaardigheid.

In Nederland wonen ongeveer 200 tot 500 duizend volwassenen met ADHD.
